

Przestrzenie duchowe

Mateusz Baj, Renata Dąbrowska, Andrzej Dobosz, Mirosława Gmaj, Arkadiusz Gola, Monika Krzyszkowska, Jakub Ochnio, Katarzyna Pawlica, Adrian Wykrota and Tadeusz Żaczek

Historia wyznaczyła Polsce centralne położenie w samym środku Europy, między katolicko-ewangelickim zachodem a prawosławnym wschodem. Zmieniające się granice kraju powodowały, że jego mieszkańcami stawali się ludzie o odmiennym pochodzeniu etnicznym i wyznający inną religię niż większość Polaków. Nie zawsze stosunki z nimi układały się idealnie, lecz dominująca otwartość na innych skłaniała nie tylko sąsiadów ale i inne grupy etniczne i religijne do osiedlania się na terenach dawnej Rzeczypospolitej.

Rodzenie się w XIX wieku europejskich ruchów narodowych i nacjonalizmów nie ominęło Polski, szczególnie, że był to czas, gdy kraj nie istniał, podzielony między zaborców. Starano się wtedy za wszelką cenę utrzymać polskie tradycje, dla których katolicyzm stał się znaczącym punktem odniesienia. Dominacja jednej religii nie zmieniła otwartości i tolerancji dla innych.

Historia XX wieku wstrząsnęła Europą czyniąc z przynależności etnicznej i wyznawanej wiary problem o podstawowym znaczeniu, prowadzący do największego dramatu w dziejach Europy w postaci programowego ludobójstwa.

Współczesne przemiany dokonywane pod naporem systemu globalnego całkowicie zmieniają utrwalone od wieków systemy wartości. Dziś nie wzniosłe idee i duchowość są na pierwszym miejscu, lecz materialna doczesność. Rodzi się pytanie czy budowanie życia społecznego w oparciu o tradycyjne wartości, zbudowane na religijnych przykazaniach, obroni się przed naporem coraz bardziej rozpychającego się konsumpcjonizmu. Te dawne systemy ciągle trwają, są podtrzymywane, bo porządkują relacje z życiem w sposób czytelny i moralnie klarowny a przy tym uwzględniający nie tylko własne „ja” ale także każdego innego.

Fotografia jest uniwersalnym systemem opowiadania zawierającym zarówno główną ideę jak i dopełniające szczegóły. Widz, jeśli tylko będzie chciał, może wczytywać się w kolejne warstwy znaczeniowe, odczytując informacje ale i emocje zawarte w kadrach. Moc fotograficznych dokumentów polega właśnie na wieloplanowości i roli drobiazgów zapisanych mimochodem na obrazach. Częstokroć te elementy dopełniające tworzą prawdziwą aurę zatrzymującą na dłużej oko patrzącego na zdjęcia.

Zdjęcia opowiadające o duchowości, obserwowanej na ziemiach polskich, ukazują poprzez głównych bohaterów, a także przez rozsiane na powierzchni zdjęcia detale, trwanie wartości będących kanonem moralnym dla wyznawców bardzo różnych religii. Podtrzymywanie tradycji wiąże społeczność, wyznacza rytm życia, łączy pokolenia. Ale współczesność wciąga wszystkich, cała kultura o popularnym charakterze jest narzędziem konsumpcjonizmu, nie pozostaje to bez wpływu na codzienność ludzi przywiązanych do tradycji.

Autorzy wystawy analizują przy pomocy fotografii trwanie tego, co wypracowały poprzednie pokolenia jako kanon moralny i zbiór zachowań wiążących ich we wspólnotę. Ale odnotowują też jak wyznawcy różnych religii obecnych na ziemiach polskich reagują na natarczywą materialność.

Zdjęcia ukazują życie katolików, prawosławnych, żydów, starowierców, muzułmanów.

Andrzej Zygmuntowicz

Autorzy zdjęć:

Mateusz Baj, Renata Dąbrowska, Andrzej Dobosz, Mirosława Gmaj, Arkadiusz Gola, Monika Krzyszkowska, Jakub Ochnio, Katarzyna Pawlica, Adrian Wykrota, Tadeusz Żaczek

kurator wystawy: Andrzej Zygmuntowicz

Dom Spotkań z Historią

Ul. Karowa 20

00-324 Warszawa

otwarcie wystawy: 16.05, godz. 18.00

termin wystawy: 16.05-15.06.2015

Spiritual Spaces

Mateusz Baj, Renata Dąbrowska, Andrzej Dobosz, Mirosława Gmaj, Arkadiusz Gola, Monika Krzyszkowska, Jakub Ochnio, Katarzyna Pawlica, Adrian Wykrota and Tadeusz Żaczek

History assigned Poland a central position in Europe – between the Catholic-Evangelical West and the Orthodox East. The borders of the country changed throughout the ages and therefore minorities of different ethnic origins and religious backgrounds emerged by the Vistula River. The relationship between these minorities and the rest of the inhabitants was not always ideal, but the prevailing Polish openness made people come to Poland and make it their home country. These were not only the immediate neighbors, but also other ethnic and religious groups that came and settled on the territories of the old Republic.

The 19th century witnessed the birth of numerous national movements and nationalist ideas in Europe. These tendencies and thoughts also reached Poland, where they had a special meaning, since it was in the period of partitions, when the country did not exist on the maps. People tried at all cost to maintain Polish traditions, for which Catholicism became an important point of reference. The domination of one religion did not, however, change the attitude of openness and tolerance for others.

The 20th century shook Europe and made ethnic and religious background a problem of utmost importance, leading to the greatest drama in the continent's history: a methodical and targeted genocide.

The present changes which occur under the pressures of the new global order alter the old and well-grounded systems of values. Today it is not the lofty ideas and spirituality that take the lead, but the material worldliness. This poses a question whether the constructing of social life on the basis of traditional values, founded on religious commandments will defend itself under the pressure of jostling consumerism. These old systems still last; they are upheld because they introduce order into our relation with life in an understandable and morally clear way, acknowledging not only the "I" of one person, but also the needs and desires of others.

Photography is a universal system for storytelling, which includes both the main idea to be conveyed and the complementary details. The spectator, only if they wish to, can go deep into the subsequent layers of meaning and read the information as well as the emotions fixed in the presented frames. The power of photographic documents lies precisely in the possibility to show multiple tiers of meaning and stress the role of details, recorded incidentally in the images. Very often these little complementary elements create a true aura that keeps the gaze of the viewer on a given photo for a little longer.

The pictures that present spirituality on the Polish lands tell their story through their main characters and also through details scattered all over. They show the persistence of values which are a moral canon for the followers of very different religions. The maintaining of traditions holds communities together; it determines the rhythm of life and joins various generations. However, the present day reality touches everyone, as the whole popular culture is a tool of consumerism. In consequence, it also affects and influences the everyday life of people attached to tradition.

The authors of this exhibition use photography to analyze the lasting of all these moral canons and sets of behavior that have been elaborated by the former generations to bring their communities together. At the same time, they also observe how the followers of different religions, present on the Polish lands, react to the persistent worldliness lurking from every corner. The photographs show the lives of Catholics, Orthodox Christians, Jews, Old Believers and Muslims.

Authors of the photographs:

Mateusz Baj, Renata Dąbrowska, Andrzej Dobosz, Mirosława Gmaj, Arkadiusz Gola, Monika Krzyszkowska, Jakub Ochnio, Katarzyna Pawlica, Adrian Wykrota and Tadeusz Żaczek

Curator: Andrzej Zygmuntowicz

Dom Spotkań z Historią

Karowa 20

00-324 Warsaw

Opening: 16 May, 18:00

Exhibition dates: 16 May – 15 June 2015